

BESLUIT

Nummer : 3938_960-25

Betreft zaak: B&U

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit¹ als bedoeld in artikel 62 van de Mededingingswet.

INLEIDING

1. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: NMa) heeft onderzoek verricht naar overtreding(en) van artikel 6 Mededingingswet (hierna: Mw) en artikel 81 Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (hierna: EG) in de deelsector burgerlijke & utiliteitsbouw (hierna: B&U-sector). Naar aanleiding van deze onderzoeksactiviteiten, alsmede naar aanleiding van informatie die in het kader van de clementieregeling² bij de NMa is ingediend door een aantal ondernemingen, heeft de Raad van Bestuur van de NMa (hierna: de Raad) een rapport als bedoeld in artikel 59 Mw laten opmaken (hierna: het Rapport³). Het Rapport is op 6 september 2005 vastgesteld en vervolgens naar 689 betrokken ondernemingen verzonden.
2. De in het Rapport omschreven overtredingen zijn begaan door ondernemingen. Deze ondernemingen kunnen bestaan uit één of meerdere rechtspersonen, die in concernrelatie tot elkaar staan en die ten aanzien van de betrokken overtredingen in

---

¹ Als rechtsopvolger van de d-g NMa, Wet van 9 december 2004, houdende wijziging van de Mededingingswet in verband met het omvormen van het bestuursorgaan van de Nederlandse Mededingingsautoriteit tot zelfstandig bestuursorgaan, Stcrt. 2005, 172.

² Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56, 57 en 62 Mw, besluit van de d-g NMa van 28 juni 2002, Stcrt. 2002, nr. 122, p. 16, gew. Stcrt. 2004, nr. 82, p. 40.

³ Zie bijlage 1 bij dit besluit.

mededingingsrechtelijke zin gezamenlijk als één onderneming moeten worden beschouwd.⁴

3. In het Rapport wordt geconcludeerd dat er een redelijk vermoeden bestaat dat de onderneming VDR Holding heeft deelgenomen aan afspraken en/of gedragingen in de B&U-sector in Nederland in de periode van januari 1998 tot en met december 2001, zoals uiteengezet in het Rapport. Bedoelde afspraken en/of gedragingen vormen een overtreding van artikel 6 Mw en artikel 81 EG.
4. Ingevolge het Rapport bestaat de onderneming VDR Holding uit VDR Holding N.V. en alle werkmaatschappijen waarover deze rechtspersoon in de periode van januari 1998 tot en met december 2001 volledige zeggenschap heeft gehad en die actief zijn in de B&U-sector, waaronder VDR Bouw B.V. (voorheen: Metabouw Bouwbedrijf B.V.), hierna tezamen aangeduid als 'de Onderneming'.

ACHTERGROND OPTREDEN NMa

5. In december 2002 toonde de Parlementaire enquêtecommissie bouwnijverheid zich in haar eindrapport geschokt door de omvang van de '*structurele kartelvorming, gefundeerd in ingenestelde gewoontes en de cultuur van de bouwnijverheid.*'⁵ De enquêtecommissie constateerde dat het hoog tijd was '*om de ingesleten gewoontes uit te bannen en daadwerkelijk tot fundamentele veranderingen te komen.*'⁶
6. Op 19 februari 2004 startte de NMa het onderzoek in de B&U-sector. In het voorjaar van 2004 riepen de NMa en het Kabinet de bouwsector dringend op om schoon schip te maken. Het Kabinet riep de bouwbedrijven, die op enigerlei wijze betrokken waren bij verboden kartelpraktijken, op daartoe een clementieverzoek bij de NMa in te dienen voor 1 mei 2004.⁷ In totaal hebben 473 bouwbedrijven, afkomstig uit verschillende delen van de bouwsector, gehoor gegeven aan deze oproep door vrijwillig voor 1 mei 2004 informatie over hun kartelgedrag - en de betrokkenheid daarbij van anderen - aan te leveren bij de NMa.⁸ Het voorgaande verschafte de NMa veel informatie over mededingingsbeperkende praktijken in de bouw.

---

⁴ Vgl. GvEA, arrest van 15 juni 2005, gevoegde zaken T-71/03, T-74/03, T-87/03 en T-91/03, Carbon e.a. vs Cie, n.n.g., r.o. 54 en 60 en HvJ EG, arrest van 16 november 2000, Zaak C-286/98P, Stora, Jur. 2000, p. I-9925, r.o. 27-29.

⁵ De bouw uit de schaduw, TK 2002-2003, 28 244, nrs. 5-6, p. 11.

⁶ Idem noot 5, p. 12.

⁷ Brief van de Ministers van EZ en Justitie van 20 februari 2004, TK 2004-2005, 28 244, nr. 64, p. 2.

⁸ Brief van de Minister van EZ van 14 oktober 2004, TK 2004-2005, 28 244, nr. 85.

VERLOOP PROCEDURE IN DEZE ZAAK

7. De NMa heeft de Onderneming het Rapport toegezonden waarin uiteengezet is op basis van welke feiten en omstandigheden de NMa het vermoeden heeft dat de Onderneming zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van artikel 6 Mw en artikel 81 EG. In een begeleidende brief is aangekondigd dat de Onderneming in een sanctieprocedure wordt betrokken. De NMa heeft hierbij aan de Onderneming de keuze gelaten deel te nemen aan hetzij de versnelde procedure hetzij de reguliere procedure, zoals normaliter volgend op een Rapport ex artikel 59 Mw. De Onderneming heeft niet voldaan aan de voorwaarden voor deelname aan de versnelde procedure. Om die reden heeft de NMa de reguliere sanctieprocedure gestart. Overeenkomstig artikelen 59 tot en met 61 Mw heeft de NMa toepassing gegeven aan de Bekendmaking boetetoemeting aangaande bepaalde mededingingsbeperkende activiteiten in de deelsector burgerlijke & utiliteitsbouw (hierna: de Boetebekendmaking).⁹
8. De NMa heeft conform de artikelen 59 tot en met 61 Mw de op de zaak betrekking hebbende stukken die ten grondslag liggen aan het opstellen van het Rapport met ingang van 1 mei 2006 gedurende zes weken ter inzage gelegd ten kantore van de NMa. Van deze op de zaak betrekking hebbende stukken zijn de stukken waarin de Onderneming is genoemd in verband met haar vermoedelijke deelname aan de overtreding aan de Onderneming verzonden (hierna: het individuele bewijsdossier).
9. De Onderneming is in de gelegenheid gesteld mondeling en/of schriftelijk haar zienswijze op het Rapport te geven. De Onderneming heeft van één van deze mogelijkheden gebruik gemaakt door op de hoorzitting van 3 juli 2006 mondeling haar zienswijze naar voren te brengen. Van deze hoorzitting is een verslag gemaakt, dat op 16 augustus 2006 aan de Onderneming is verzonden.
10. De Onderneming heeft opgave gedaan van haar aanbestedingsomzet 2001 zoals bedoeld in de Boetebekendmaking.

DE FEITEN

11. Dit besluit is gebaseerd op het Rapport, dat als bijlage aan dit besluit is gehecht en integraal deel uitmaakt van dit besluit. Hierna volgt een toelichting en/of aanvulling op het feitencomplex zoals dit is opgenomen in het Rapport.

---

⁹ Bekendmaking van 6 september 2005, Stcrt. 2005, nr. 172, p. 12. Rectificatie van 12 oktober 2005, Stcrt 2005 nr. 198, p. 22.

Het systeem van vooroverleg

12. Uit de diverse verklaringen van clementieverzoekers, tevens bedrijven die in de B&U-sector werkzaam zijn, blijkt dat in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001, sprake was van vooroverleggen en afspraken, waarbij een groot aantal ondernemingen betrokken was en die verband hielden met elkaar en één voortdurend systeem vormden van afstemming van het inschrijfgedrag en het vaststellen van een rekenvergoeding voorafgaande aan de inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken.¹⁰ Aldus was sprake van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001.
13. De Onderneming heeft het bestaan van het systeem van vooroverleg niet betwist. Onder verwijzing naar de onderbouwing in het Rapport gaat de Raad van het bestaan van dit systeem uit.

Deelname aan het systeem van vooroverleg

14. Gegeven het bestaan van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg, heeft de NMA onderzocht ten aanzien van welke ondernemingen kan worden vastgesteld dat zij hebben deelgenomen aan dat systeem. In de onderzoeksfase is uitgegaan van de in het Rapport omschreven 2+2 bewijsregel.¹¹ Op basis daarvan is de Onderneming als vermoedelijke deelnemer aan het systeem van vooroverleg in de procedure betrokken. In de sanctiefase heeft de Raad, in de context van de afgelegde verklaringen over het systeem van vooroverleg en de ingebrachte mondelinge en schriftelijke zienswijzen, de nodige kennis vergaard omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen. In dat kader heeft de Raad tevens de stukken in het individuele bewijsdossier beoordeeld.
15. De Raad acht van belang dat ten minste twee clementieverzoekers onafhankelijk van elkaar hebben verklaard dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg. Deze verklaringen zijn bevestigd en worden ondersteund door verschillende stukken die zijn opgenomen in het individuele bewijsdossier, die

---

¹⁰ Rapport randnrs. 40-91 (mechanisme van vooroverleg), randnrs. 137-153 (duur en geografisch gebied).

¹¹ Zie randnr. 135 van het Rapport. De 2+2 bewijsregel houdt, kort gezegd, in dat deelname van een onderneming aan het systeem van vooroverleg is vastgesteld indien tenminste twee clementieverzoekers hebben verklaard dat de betrokken onderneming heeft deelgenomen (eerste twee), en deze verklaringen worden bevestigd door ten minste twee schriftelijke bewijsstukken (tweede twee). Deze bevestiging kan volgen uit schriftelijke bewijsstukken afkomstig van tenminste twee clementieverzoekers ten aanzien van tenminste één project (2 clementieverzoekers, 1 project) of kan volgen uit schriftelijke bewijsstukken afkomstig van tenminste één clementieverzoeker ten aanzien van ten minste twee (verschillende) projecten (1 clementieverzoeker, 2 projecten).

betrekking hebben op twee projecten. Op basis van deze ter inzage gelegde bewijsstukken, die in onderlinge samenhang zijn gezien, en met inachtneming van de zienswijze van de Onderneming, stelt de Raad vast dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg zoals hiervoor bedoeld.

16. De Raad baseert zich hierbij onder meer op de volgende stukken die betrekking hebben op vooroverleg voorafgaande aan de aanbesteding van de volgende projecten.
17. Trebbe Bouw Oost & Noord B.V. (hierna: Trebbe) heeft verklaard dat 'Metabouw deventer' betrokken is geweest bij vooroverleg op 17 april 1998 ten aanzien van het project 'U bouw, Bedrijfsruimte P. Calandweg' te Arnhem. Doel van het vooroverleg was het vaststellen van een rekenvergoeding van 'Hfl 20.000 per deelnemer'.
18. Klaassen Beheer B.V. (hierna: Klaassen) heeft aangegeven dat 'Metabouw Deventer' betrokken was bij vooroverleg in 2001 met betrekking tot het project 'Opleidings- en Trainingscentrum te Aalten'. Doel van het vooroverleg was het vaststellen van een rekenvergoeding.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van deelname aan het systeem van vooroverleg

19. De Onderneming stelt dat haar deelname aan het systeem van vooroverleg niet, althans onvoldoende, is aangetoond. De Onderneming stelt dat de verklaringen van de clementieverzoekers bewijskracht missen. De Onderneming wijst er op dat Trebbe stelt dat per specifieke aanbesteding niet meer te achterhalen is welke afspraken zijn gemaakt en dat nadere mededelingen hierover 'een hoog speculatief gehalte' hebben. Aangezien Trebbe wel een gespecificeerde projectverklaring met vermelding van de gemaakte afspraak ('een rekenvergoeding van f 20.000 per deelnemer') heeft afgegeven, zijn de verklaringen van Trebbe volgens de Onderneming tegenstrijdig. De Onderneming stelt voorts dat de clementieverklaring van Klaassen onvoldoende gespecificeerd is.

Beoordeling zienswijze door de Raad

20. De Onderneming betwist haar deelname aan het landelijk dekkend systeem van vooroverleg. Allereerst merkt de Raad in dit verband op dat, zoals hiérvóór en ook in het Rapport is uiteengezet, sprake was van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001. Gemeenschappelijk doel van dit systeem betrof het vaststellen van een rekenvergoeding en het afstemmen van inschrijfgedrag voorafgaande aan de

inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken in Nederland. Dit systeem is in het Rapport gekwalificeerd als een voortdurende inbreuk op de mededingingsregels.

21. De Raad merkt voorts in dit verband op dat gedragingen die de mededinging verstoren, doorgaans clandestien worden verricht met een beperkte documentatie.¹² In het algemeen worden ten bewijze van een inbreukgedraging slechts weinig stukken ontdekt waaruit de inbreukgedraging met zoveel woorden blijkt. Stukken zoals bijvoorbeeld notulen van een vergadering zullen gewoonlijk slechts sporadisch worden gevonden en zullen bovendien noodzakelijkerwijs fragmentarisch zijn, zodat details vaak via deductie moeten worden gereconstrueerd. In de meeste gevallen moet het bestaan van een mededingingsversturende gedraging of overeenkomst derhalve worden afgeleid uit een samenloop van omstandigheden en aanwijzingen, die in hun totaliteit beschouwd bij gebreke van een andere coherente verklaring, het bewijs kunnen leveren dat de mededingingsregels zijn geschonden.
22. Voorts miskent de Onderneming bij de onderbouwing van de betwisting van haar deelname aan het systeem van vooroverleg dat verklaringen van clementieverzoekers veelal zijn opgesteld op basis van eigen administratie en vaak concrete gedetailleerde informatie bevatten. Om voor een clementiekorting in aanmerking te komen dient een onderneming schriftelijk te verklaren dat zij de overtreding 'naar haar kennis juist en volledig' heeft omschreven. Als de verklaring onjuist blijkt te zijn, kan de toegezegde clementiekorting volledig komen te vervallen.¹³ Gelet op dit risico en de concrete details over het bestaan van de verboden gedraging, kunnen ook deze stukken worden beschouwd als een bevestiging van deelname aan het systeem van vooroverleg.
23. In dit geval hebben ten minste twee clementieverzoekers verklaard dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg. De lijsten waarop clementieverzoekers de namen van deelnemende ondernemingen hebben genoemd, maken deel uit van de clementieverzoeken en zijn opgenomen in het individuele bewijsdossier. Deze verklaringen zijn bevestigd door bewijsstukken die zien op twee projecten, welke hiervoor zijn besproken, die eveneens deel uitmaken van de clementieverzoeken en zijn opgenomen in het individuele bewijsdossier.

---

¹² HvJ EG 7 januari 2004, gev. Zaken C-204/OOP ea, Aalborg Portland e.a./Commissie, randnrs. 55-57; zie ook besluit op bezwaar Raad van Bestuur zaaknr. 3689, Aanbesteding dakrenovatie AMC, randnr. 53 Advies Adviescommissie Mededingingswet en randnr. 40 conclusie A-G van 8 december 2005 zaak C-113/04 P, Technische Unie/Commissie.

¹³ Artikel 22 Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56 Mw, Stcrt. 29 april 2004, nr. 82.

24. Mede in het licht van het voorgaande bevatten deze verklaringen voldoende bewijskracht. Trebbe heeft een concrete projectverklaring afgegeven. Zowel het project zelf, als de datum, de plaats en de gemaakte afspraak zijn door Trebbe specifiek aangeduid.¹⁴ Hiernaast heeft Trebbe een lijst met afgesproken verrekensaldi uit augustus 2001 overgelegd. Op deze lijst is achter 'Metabouw' het bedrag van 'f 20.000' vermeld. Dit bedrag komt overeen met de door Trebbe vermelde afspraak in haar projectverklaring. Hieruit volgt naar het oordeel van de Raad dat genoegzaam is aangetoond dat de Onderneming betrokken was bij vooroverleg met betrekking tot dit project. Dat Trebbe voordien heeft verklaard dat 'nadere mededelingen' over per project gemaakte afspraken 'een hoog speculatief karakter' hebben, betekent niet dat de Raad aan voornoemde projectverklaring dient voorbij te gaan.
25. De Raad is verder van oordeel dat de projectverklaring van Klaassen voldoende gespecificeerd is. Zowel het project zelf, als de plaats, het jaar en de gemaakte afspraak zijn in voldoende mate omschreven.¹⁵ Van de juistheid van deze verklaring kan naar het oordeel van de Raad mitsdien worden uitgegaan. Hieruit volgt dat genoegzaam is aangetoond dat de Onderneming eveneens betrokken was bij vooroverleg met betrekking tot dit project.

Conclusie

26. Het vorengaande leidt tot de conclusie dat de Onderneming in de periode van januari 1998 tot en met december 2001 heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg met als gemeenschappelijk doel het afstemmen van inschrijfgedrag en het vaststellen van een rekenvergoeding voorafgaande aan de inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken in Nederland en daarmee een bijdrage heeft geleverd aan de instandhouding van dit systeem.

JURIDISCHE KWALIFICATIE VAN DE FEITEN / CONCLUSIE

27. In onderhavige zaak gaat de Raad uit van de juridische kwalificatie van de feiten zoals omschreven in paragraaf 6 van het Rapport. De Raad stelt vast dat de gedragingen van de Onderneming zoals hiervoor omschreven ertoe strekken de mededinging te verhinderen, beperken of vervalsen en als zodanig één voortgezette inbreuk op artikel 6 Mw en artikel 81 EG vormen.

---

¹⁴ Zie randnr. 17 van dit besluit.

¹⁵ Zie randnr. 18 van dit besluit.

SANCTIE

28. De Raad is van oordeel dat wegens de hiervoor vastgestelde overtreding een boete ingevolge artikel 56 Mw op zijn plaats is.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van oplegging van een boete

29. De Onderneming stelt dat oplegging van een boete in de onderhavige zaak noch generale noch speciale preventie kan hebben. Gelet op de bedrijfsvoering van de Onderneming is niet aannemelijk, aldus de Onderneming, dat zij een (volgende) overtreding zou begaan. Hooguit zou een symbolische boete kunnen worden opgelegd.

Beoordeling zienswijze door de Raad

30. De Raad verwerpt deze zienswijze en overweegt hiertoe het volgende. Met het opleggen van een boete wordt beoogd een individuele overtreding te bestraffen (speciale preventie) alsmede te bevorderen dat ondernemingen de Mededingingswet naleven (generale preventie).¹⁶ In de onderhavige zaak is naar het oordeel van de Raad oplegging van een boete uit een oogpunt van speciale preventie geboden, alleen al gelet op het feit dat de Onderneming nog bestaat en zelfs actief is gebleven op de markt. Daarom kan ook geen gewicht worden toegekend aan de bewering van de Onderneming dat een (volgende) overtreding naar eigen zeggen niet aannemelijk is. Ook uit een oogpunt van generale preventie dient in deze zaak een boete te worden opgelegd. Het onbestraft laten van een bewezen overtreding van de Mededingingswet in de bouwnijverheid ondermijnt de bereidheid tot het naleven van de Mededingingswet, zeker nu het hier gaat om een overtreding in de bouwnijverheid, waarin volgens het Rapport in de periode van 1 januari 1998 tot en met 31 december 2001 sprake is van structurele kartelvorming. Mede gelet hierop ligt het naar het oordeel van de Raad niet in de rede te volstaan met het opleggen van een symbolische boete.

Toerekening

31. Onder het regime van het Nederlandse en communautaire mededingingsrecht zijn het ondernemingen die een overtreding van de materiële mededingingsregels kunnen begaan. De Raad kan ingevolge artikel 56, eerste lid, Mw en de artikelen 88 en 89 Mw bij een overtreding van respectievelijk artikel 6 Mw en artikel 81 EG, een boete opleggen

---

¹⁶ Paragraaf 1 richtsnoeren boetetoemeting met betrekking tot het opleggen van boetes ingevolge art. 57 van de Mededingingswet, besluit van de d-g NMa van 19 december 2001, Stcrt. 21 december 2001, 248, p. 90.

aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de overtreding kan worden toegerekend.

32. In het onderhavige geval is de overtreding begaan door de Onderneming genoemd in randnummer 3 van dit besluit. De overtreding wordt toegerekend aan de met name genoemde rechtsperso(o)n(en) in randnummer 4 van dit besluit.

Boetesystematiek

33. Voor de vaststelling van de hoogte van de boete hanteert de Raad de Boetebekendmaking. In de Boetebekendmaking heeft de Raad gekozen voor een boetesystematiek die aansluit bij de geconstateerde overtreding. De boete wordt gebaseerd op de aanbestedingsomzet van de Onderneming. Voor de bepaling van de hoogte van de boete wordt de aanbestedingsomzet van één jaar in aanmerking genomen. Als ijkjaar is daarbij voor 2001 gekozen. Dit jaar kan redelijkerwijs als representatief worden beschouwd. Verder houdt het jaar 2001 direct verband met de overtreding, aangezien de verboden praktijken in dit jaar nog volop voorkwamen en aangezien dit jaar het meest recente jaar van de overtreding betreft.

Toepassing van de Boetebekendmaking

Boetegrondslag

34. Conform randnummer 13 van de Boetebekendmaking en op basis van de door de Onderneming overgelegde stukken wordt de boetegrondslag voor de Onderneming vastgesteld op EUR 1.347.000,00.
35. De Raad overweegt dat niet, zoals in het Rapport gesteld, bij (vrijwel) alle aanbestedingen in de B&U-sector in de betrokken periode kartelafspraken zijn gemaakt. Dit is voor de Raad aanleiding het boetepercentage niet vast te stellen op het maximum van 12%, zoals genoemd in de Boetebekendmaking, maar op 10%. Hierbij neemt de Raad mede het verschil van de overtredingen in de B&U-sector ten opzichte van de andere sectoren in de bouw in aanmerking. In zijn besluiten met betrekking tot de Grond-, Wegen- en Waterbouwsector en de Installatiesector heeft de Raad vastgesteld dat sprake is van het onderling verdelen van werken en het afstemmen van het inschrijfgedrag, terwijl in de B&U-sector als overtreding het vaststellen van een rekenvergoeding en het afstemmen van het inschrijfgedrag is vastgesteld.
36. Gelet op het voorgaande gaat de Raad ten aanzien van de Onderneming uit van een bedrag van EUR 134.700,00 (hierna: de bruto-boete).

Boeteverhogende omstandigheden

37. De Raad houdt bij de vaststelling van de op te leggen boete rekening met eventuele boeteverhogende omstandigheden, waarvan in dit geval niet is gebleken. De Raad neemt in deze procedure dan ook geen boeteverhogende omstandigheden in aanmerking.

Boeteverlagende omstandigheden

38. De Raad houdt bij de vaststelling van de op te leggen boete rekening met eventuele boeteverlagende omstandigheden. De Onderneming heeft geen boeteverlagende omstandigheden aangevoerd. De Raad neemt in de onderhavige zaak ook overigens geen boeteverlagende omstandigheden in aanmerking.

Boeteberekening

39. Het vorenstaande leidt tot een boete van: EUR 134.700,00.
40. De Raad is van oordeel dat de boete evenredig is in verhouding tot de met het gevoerde boetebeleid te dienen doelen en overigens ook billijk is.

Openbaar

BESLUIT

De Raad legt een boete op van EUR 134.700,00 aan de volgende rechtspersonen:
VDR Holding N.V., gevestigd te Deventer,
VDR Bouw B.V. (voorheen: Metabouw Bouwbedrijf B.V.), gevestigd te Deventer.

Bovengenoemde rechtspersonen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor het geheel.

Dit besluit richt zich tot ieder van bovengenoemde rechtspersonen.

Datum: 25 oktober 2006

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze:

W.g.

P. Kalbfleisch

Voorzitter Raad van Bestuur

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen 6 weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, Juridische Dienst, Postbus 16326, 2500 BH, DEN HAAG.